

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av arkeologiska fynd på fastigheten Domstolen 1, L1973:2508, Jönköping

Linderson, Hans

2021

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Linderson, H. (2021). *Dendrokronologisk analys av arkeologiska fynd på fastigheten Domstolen 1, L1973:2508, Jönköping*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2021:48). Lund University.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Kommentarer till ovanstående resultattabell

Brännugn anläggning 630 stående stock i rustbädd, prov 41324-41329

Samtliga daterade prov är komna från virke som är avverkade i **juli 1659 i Jönköping-Mullsjö-**området. Övrigt daterat virke utan angivna provenienser är mer generellt hämtat inom en 40 kilometers radie från Jönköping.

Tre olika hus, prov 41321-41323

Två av tre dateras. Dateringarna bygger således på endast ett prov per byggnad. Här finns därför risk för återanvändning eller senare reparationer.

Hus750: **vinterhalvåret 1613/14**

Hus 472: **Juli 1658**

Hus 521: ej daterat

Brännugn 41330-41331

Stående stock gjutformslager, prov 41330: **1657-1659**

Stående stock brännugn anl 417, prov 41331: **1658-1668**

Prov 41331 får en datering med bred felmarginal eftersom de yttre delarna är stadd stark för-
multning. Virket uppvisar en tillväxtkollaps som inträffar 1627 som jag har tolkat inträffar lokalt i
Jönköpings närområde, förslagsvis kring Munksjön. Ett annat exempel på samma händelse uppvisar
prov 61218, ert id 36120. Sannolikt en katastrofal översvämning.

Gärdesgård/tomtgräns prov 41332-41336

Dessa har inte med säkerhet daterats. Ett par har konstaterats jämnåriga med en X-markering. Ett
prov har fått god korrelation med två vitt skilda årtal. Antalet årsringar gör bestämningen statistiskt
svag. Min bedömning är att endera dateringen är korrekt antingen vinterhalvåret 1639/40 eller
1658/59.

Pålar i rustbädd med okänd beskrivning, prov 41337-41337.

Prov 41337 dateras till **vinterhalvåret 1625/26.**

Odaterade prover

Tyvänn är många prover inte daterade. Detta beror huvudsakligen på att antalet årsringar är få. Det
är en väldigt tydlig signal för hela materialet att virket är underårigt eller restvirke, toppar av grövre
timmer.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare, Lunds Universitet

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges $sp=0$ menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ's arkiv och förvaltas av laboratoriet

Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se

Tel: 046-2227891